

SLOVENSKÁ INŠPEKCIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA INŠPEKTORÁT ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA BANSKÁ BYSTRICA

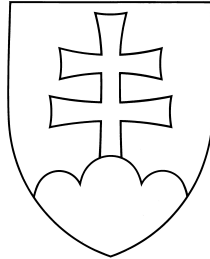
Jegorovova 29B, 97401 Banská Bystrica

Číslo spisu

8787/46/2022-38322/2022

Banská Bystrica

09. 11. 2022

ROZHODNUTIE

č. 8787/46/2022-38322/2022

Popis konania / Účastníci konania

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica (ďalej len „správny orgán“) ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov podľa § 7 ods. 1 písm. b) a § 9 písm. c) a písm. d) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len "zákon č. 150/2019 Z. z.") účastníkovi konania:

Mesto Nová Baňa
Námestie slobody 1
968 01 Nová Baňa
IČO: 00320897

Výrok

nariaďuje:

vykonať opatrenia na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. v tomto rozsahu:

1) Prijat' trvalo udržateľné opatrenia na zamedzenie úniku alebo šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín uvedených v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky a v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie na území mesta Nová Baňa.

Termín: do 30.06.2023.

2) Upozorniť vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov v katastrálnom území mesta Nová Baňa na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. zverejnením informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Termín: bezodkladne.

3) Vykonať vlastné zistenia výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín na území mesta Nová Baňa raz mesačne v období mesiacov apríl až september. Na základe týchto zistení následne upozorniť vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti vyplývajúce z § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia.

Odôvodnenie

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, odbor inšpekcie biologickej bezpečnosti (ďalej len „inšpekcia“) vykonala dňa 19.05.2022 štátny dozor v Meste Nová Baňa, Námestie slobody 1, 968 01 Nová Baňa, IČO: 00320897 (ďalej len „kontrolovaná osoba“) zameraný na kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č. 150/2019 Z. z.

Štátny dozor za účasti zástupcov kontrolovanej osoby, Mesta Nová Baňa, bol spojený s terénnou obhliadkou pozemkov na území mesta Nová Baňa.

Inšpekcia vykonaným štátnym dozorom zistila na kontrolovaných parcelách EKN 1-336, EKN 4910/3, CKN 4825/106, CKN 4825/123, CKN 4825/124, CKN 6836/2, EKN 1-1597/132 a EKN 9-6012 v katastrálnom území Nová Baňa rozsiahly výskyt invázneho nepôvodného druhu pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*). Na kontrolovaných parcelách CKN 6836/2 a EKN 1-339 bol štátnym dozorom zistený lokálny výskyt invázneho nepôvodného druhu zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*). Uvedené rastlinné druhy sú uvedené v prílohe č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky.

Na základe výpisu z príslušných listov vlastníctva bolo zistené, že kontrolované parcely EKN 1-336, EKN 4910/3 v k. ú. Nová Baňa sú vo vlastníctve Mesta Nová Baňa (LV 6123). Zvyšné vyššie uvedené kontrolované parcely v katastrálnom území Nová Baňa sú vo vlastníctve alebo v správe iných právnických alebo fyzických osôb (LV 4981, LV 8207, LV 6141 a LV 5025).

Kontrolou dokumentácie a elektronickej úradnej tabule na webovom sídle mesta Nová Baňa bolo zistené, že Mesto Nová Baňa neupozorňovalo vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na území mesta Nová Baňa na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 tohto zákona zverejnením informácie o miestach ich výskytu a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a ani iným spôsobom v mieste obvyklým.

Výsledkom štátneho dozoru je protokol o vykonaní štátneho dozoru č. 46/019/22/ID-P zo dňa 11.07.2022 (č. konania 7257/46/2022-17975/2022) (ďalej len „protokol“), s ktorým bol účastník konania oboznámený dňa 15.07.2022 a mal možnosť sa k zisteniam štátneho dozoru uvedeným v protokole vyjadriť v lehote do 10 dní od doručenia protokolu.

Účastník konania sa k zisteniam štátneho dozoru vyjadril listom OVŽPaSM 2022/11278 zo dňa 27.07.2022 (RZ 26674/2022, spis č. 7257/2022), v ktorom sa uvádza:

„Mesto Nová Baňa akceptuje kontrolou zistené pochybenia pri dodržiavaní ustanovení zákona č. 150/2019 Z. z. Aby v budúcnosti k takýmto pochybeniam nedochádzalo, boli prijaté opatrenia zo strany Mesta na úrovni zodpovedných zamestnancov. Požadované informácie boli zverejnené na webovom sídle mesta Nová Baňa ako aj na úradnej tabuli a zároveň vlastníci pozemkov (Fyzické osoby) sú Mestom upozorňovaní na výskyt inváznych nepôvodných druhov rastlín a na povinnosť dodržiavania ustanovení zákona č. 150/2019 Z. z., aby sa zamedzilo úniku alebo šíreniu inváznych nepôvodných druhov rastlín. Technickým službám mesta Nová Baňa ako správcovi verejnej zelene bolo nariadené odstránenie inváznych nepôvodných druhov rastlín na pozemkoch vo vlastníctve Mesta v súlade s § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.“

Zo strany účastníka konania neboli k zisteniam štátneho dozoru podané žiadne námietky a inšpekcia dňa 03.08.2022 skončila štátny dozor dorúčením písomného oznámenia o ukončení štátneho dozoru (č. konania 7257/46/2022-27271/2022).

Na základe vykonaného štátneho dozoru a zistených nedostatkov uvedených v protokole inšpekcia listom (č. konania 8787/46/2022-27356/2022) zo dňa 03.08.2022 oznámila Mestu Nová Baňa začatie konania o nariadení opatrení na zabezpečenie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z. z. podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. pretože:

Podľa § 3 odsek 2 zákona č. 150/2019 Z. z. je vlastník alebo správca pozemku povinný za podmienok a spôsobom ustanoveným vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania inváznych nepôvodných druhov (ďalej len „vyhláška č. 450/2019 Z.

z.“) odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky alebo v zozname inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie a starať sa o pozemok tak, aby sa zabránilo ich šíreniu. Ak je pozemok v užívaní inej osoby, ako je vlastník alebo správca pozemku, tieto povinnosti preberá užívateľ pozemku.

Pri výkone štátneho dozoru dňa 19.05.2022 inšpekcia zistila, že Mesto Nová Baňa si ako vlastník pozemkov nespĺnilo povinnosť podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. za podmienok a spôsobom ustanoveným vyhláškou č. 450/2019 Z. z. odstraňovať z pozemkov vo svojom vlastníctve invázne nepôvodné druhy zaradené do zoznamu inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky a povinnosť starať sa o pozemok tak aby sa zamedzilo ich šíreniu. Porušenia uvedeného ustanovenia sa Mesto Nová Baňa dopustilo tým, že z pozemkov na kontrolovaných parcelách EKN 1-336, EKN 4910/3, ktoré má vo svojom vlastníctve, neodstraňovalo za podmienok a spôsobom ustanoveným vyhláškou č. 450/2019 Z. z. invázny nepôvodný druh pohánkovec japonský (F. japonica) a nestaralo sa o pozemok tak aby sa zabránilo jeho šíreniu.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. má obec povinnosť upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 tohto zákona zverejnením informácie o miestach ich výskytu a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.

Podľa § 14 ods. 3 zákona č. 150/2019 Z. z. obec zverejní informácie o miestach výskytu inváznych nepôvodných druhov a informačný leták podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Obec môže upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. aj na základe vlastného zistenia.

Pri výkone štátneho dozoru dňa 19.05.2022 inšpekcia životného prostredia zistila, že Mesto Nová Baňa si ako obec nespĺnila povinnosti podľa § 14 ods. 1 a 3 zákona č. 150/2019 Z. z. upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 tohto zákona zverejnením informácie o miestach ich výskytu a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Pred vydaním rozhodnutia mal účastník konania možnosť oboznámiť sa s podkladmi pre vydanie rozhodnutia nahliadnutím do príslušného administratívneho spisu. Nahliadnutie do administratívneho spisu bolo možné v lehote do 10 dní odo dňa doručenia oznámenia o začatí konania o uložení opatrení na nápravu. V tejto lehote mal účastník konania tiež možnosť písomne sa vyjadriť k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie, resp. mohol predložiť ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci. Inšpekcia súčasne účastníka konania upozornila, že ak v stanovenej lehote nepredloží vyjadrenie k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, ani ich nedoplní, bude pri rozhodovaní v predmetnej veci vychádzať zo známych podkladov, ktoré má inšpekcia k dispozícii.

Účastník konania sa v stanovenej lehote nevyjadril.

Vzhľadom na povahu veci, najmä uloženie trvalo udržateľných opatrení pre odstránenie inváznych nepôvodných druhov v inundačnom území rieky Hron, bola listom č. konania 8787/46/2022-29256/2022 zo dňa 19.08.2022 požiadaná Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky o vypracovanie podkladov pre vydanie rozhodnutia o nariadení opatrení.

Proces vypracovania podkladov pre vydanie rozhodnutia si vyžiadal potrebu ústneho pojednávania spojeného s miestnou obhliadkou.

V zmysle vyššie uvedeného nariadila inšpekcia listom č. konania 8787/46/2022-27894/2022 zo dňa 19.08.2022 ústne pojednávanie na termín 13.09.2022 za účasti osôb zastupujúcich:

- Mesto Nová Baňa,
- Slovenská inšpekcia životného prostredia,
- Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky,
- Slovenský vodohospodársky podnik, š. p.,

- Národná diaľničná spoločnosť, a. s.

Z ústneho pojednávania bola dňa 13.09.2022 vyhotovená zápisnica č. konania 8787/46/2022-31374/2022.

Na základe žiadosti inšpekcie o vypracovanie podkladov pre vydanie rozhodnutia zo dňa 19.08.2022 a ústneho pojednávania zo dňa 13.09.2022 zaslala Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky listom ŠOP SR/1080-003/2022 zo dňa 21.09.2022 (RZ 32774/2022, spis č. 8787/2022) podklady pre vydanie rozhodnutia o nariadení opatrení. V liste sa okrem iného uvádza:

„Stratégia rozširovania druhov rodu *Fallopia* vrátane druhu *Fallopia japonica* je založená na masívnom vegetatívnom rozmnožovaní, predovšetkým podzemnými orgánmi. Tieto druhy sa vyskytujú zvyčajne na pôdach bohatých na živiny, často rastú pozdĺž tokov, ktoré využívajú pri svojom šírení. Odstraňovanie týchto druhov je problematické, nakoľko účinné sú najmä chemické metódy a to hlavne bodový a plošný postrek, poprípade kombinovaný spôsob odstraňovania. Nakoľko je najčastejší výskyt druhov pozdĺž tokov je použitie chemického postreku komplikované, niekedy až vylúčené.

Pri ojedinelom výskyte je možné využiť vyrýľovanie rýľovacími vidlami, je potrebné pritom dať pozor na kompletne odstránenie podzemkov, nakoľko aj z malej časti ponechanej v zemi sú schopné rastliny opätovne regenerovať. Taktiež je vhodným spôsobom prekrytie miesta výskytu hrubou fóliou (min. 1 mm). Sú to však práce a v prípade zakrývania aj nákladné metódy, ktoré nie je možné využiť pri výskyte na veľkých plochách.

V prípade veľkoplošného výskytu je potrebné aplikovať chemické alebo kombinované spôsoby.

Popri tokoch je potrebné postupovať od populácií v hornej časti toku smerom dole, aby plochy už bez výskytu druhu neboli znovu kontaminované z populácií z vyšších častí toku.

Použitý spôsob eradikácie je tiež závislý od toho, kedy sú nariadené opatrenia. Najúčinnější spôsob eradikácie je chemický postrek neskoro v lete a na jeseň, v čase, kedy sú listy stále zelené. Ak po aplikácii niektoré časti populácie na jar regenerujú, je vhodné výhony v štádiu cca 3 plne vyvinutých listov opäť bodovo postriekať roztokom herbicídu. V jarnom alebo letnom období, je vhodné redukovať biomasu na lokalite kosením alebo mulčovaním, aby bol jesenný postrek realizovaný s ohľadom na výšku jednotlivých bylí. Taktiež je potrebné predísť tvorbe generatívnych rozmnožovacích orgánov. Posledný takýto zásah je vhodné realizovať cca 1 mesiac pred plánovaným jesenným postrekom.

Stratégia rozširovania skupiny rastlín, ku ktorej patria druhy rodu zlatobyľ (*Solidago* sp.) je generatívnou cestou, to znamená semenami, ktorých produkujú veľké množstvo a následne vegetatívnym spôsobom, trsovým rozrastaním sa. Sú to často indikátory dlhodobej neprítomnosti starostlivosti o pozemky v súlade s kultúrou, pod ktorou sú vedené v katastri nehnuteľností. Zvyčajne obsadzujú opustené pasienky, nekosené lúky, úhory a obdobné lokality v urbánom priestore.

Pri druhoch rodu zlatobyľ zvyčajne postačuje nastaviť opakovanú starostlivosť o pozemky v súlade s ich určením. To znamená na pasienkoch obnoviť pasienie, na lúkach a úhoroch realizovať pravidelné kosenie. Samozrejme efekt potlačenia výskytu druhov rodu zlatobyľ sa prejaví až po niekoľkých rokoch pravidelnej starostlivosti. Ak ide iba o jednotlivé výskyty, ktoré znamenajú začínajúcu kolonizáciu lokality, je možné využiť aj ostatné mechanické metódy ako je vytrhávanie, vykopávanie. Pri plošnom výskyte už je nutné pristupovať k celoplošným zásahom zameraným na oslabovanie rastlín kosením, pasiením vždy v takom období, aby sa zabránilo ich vykvitnutiu. Kosenie zvyčajne nezabráni obnove z náhradných púčikov a rýchlemu nasadeniu súkvetí. Preto je nutný monitoring stavu a včasné opakovanie mechanického odstraňovania. Pasienie v tomto prípade je oveľa efektívnejším riešením a je vhodným pre rozsiahle výskyty. Ak nie sú dostatočné kapacity na opakované mechanické odstraňovanie, nasadenie pastvy alebo výskyty sú viazané na opusteniská v urbánom priestore, je možné využiť aj chemické spôsoby odstraňovania primerané rozsahu výskytu.

V ústnom pojednávaní tiež bola otvorená otázka nakladania s biomasou. V prípade, že biomasa je bez generatívnych, alebo vegetatívnych rozmnožovacích orgánov, je možné biomasu skompostovať.

V prípade zlatobyľe, ale už prítomnosť kvetov kompostovanie vylučuje, nakoľko rastliny aj po odkosení sú schopné dokončiť vývoj plodov. V prípade prítomnosti kvetov, plodov alebo podzemkov je nevyhnutné ponechať biomasu na mieste až do vyschnutia a následne zabezpečiť spálenie takejto biomasy najlepšie v najbližšej spaľovni. Ak je biomasa prepravovaná, je povinnosťou prepravcu zabezpečiť biomasu tak, aby nemohla vypadnúť z korby. Najlepšie je zabezpečenie zaplachtením. V zmysle § 2 zákona NR SR č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, je možné invázne druhy prepravovať v súvislosti s ich eradikáciou. To znamená, že biomasu, ktorá je výsledkom eradikácie je možné v zmysle tohto ustanovenia prepravovať napr. na miesto kompostovania alebo spaľovania.“

Vzhľadom na výskyt invázných nepôvodných druhov v inundačnom území rieky Hron je pri výbere spôsobov odstraňovania invázných nepôvodných druhov pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) a zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) v tejto lokalite, vzhľadom na vysoké riziko poškodenia životného prostredia hroziaceho najmä pri chemickom spôsobe odstraňovania invázných nepôvodných druhov, nevyhnutné postupovať v spolupráci a v koordinácii so Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky a Slovenským vodohospodárskym podnikom, š. p. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky na základe § 15 ods. 1 písm. f) zákona č. 150/2019 Z. z. koordinuje vykonávanie opatrení vykonávaných v rámci manažmentu invázných nepôvodných druhov v príslušných lokalitách a vyhodnocuje účinnosť vykonaných opatrení a ich vplyv na necieľové druhy.

Správny orgán zohľadnil v predmetnom rozhodnutí vyššie uvedené skutočnosti a taktiež súčinnosť účastníka konania počas výkonu štátneho dozoru a snahu účastníka konania o vykonanie nápravy zistených nedostatkov a je toho názoru, že skutkový stav bol náležite zistený a preukázaný, a preto bolo rozhodnuté tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania. Ak toto rozhodnutie po vyčerpaní prípustných riadnych opravných prostriedkov nadobudne právoplatnosť, jeho zákonnosť môže byť preskúmaná súdom.

JUDr. Denisa Masná
riadiateľka inšpektorátu

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky orgánom verejnej moci

IČO: 00156906 Sufix: 10003

Doručuje sa

Mesto Nová Baňa, Námestie slobody 1, 96801 Nová Baňa, Slovenská republika

Na vedomie

Po nadobudnutí právoplatnosti:

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Tajovského 28B, 974 01 Banská Bystrica.